PROCEEDINGS BOOK – VOL 2

MIDDLE EAST INTERNATIONAL CONFERENCE ON CONTEMPORARY SCIENTIFIC STUDIES-VI

September 20-22, 2021
Beirut, Lebanon
Saint Joseph University of Beirut, Faculty of Educational Sciences

Editors

Prof. Mohamad RAMMAL
Samira KHADHRAOUI ONTUNC

Institute Of Economic Development And Social Researches Publications®
(The Licence Number of Publicator: 2014/31220)
TURKEY

E posta: info@iksadkongre.org

All rights of this book belong to İKSAD Global Publishing House.
Without permission can't be duplicate or copied.
Authors of chapters are responsible both ethically and juridically.

İksad Publications - 2021©

Issued: 05.10.2021
ISBN - 978-625-7464-25-3

TOTAL NUMBER OF PAPERS FROM TURKEY

73

TOTAL NUMBER OF INTERNATIONAL PARTICIPANTS

76

PARTICIPANTS COUNTRIES

Lebanon, Turkey, Romania, Azerbaijan, Ethiopia, Pakistan, Nigeria, Mexico, USA, India, Iraq, Vietnam, China, Malaysia, Indonesia, Afghanistan, Republic of Moldova, Brazil, Bulgaria, Algeria, South Africa, Tunisia

TOTAL ACCEPTED PAPERS

149

TOTAL REJECTED PAPERS

47

EVALUATION PROCESS

All applications have undergone a double-blind peer review process

PRESENTATION

Oral Presentation

CONFERENCE ID

Saint Joseph University of Beirut
Faculty of Educational Sciences

TITLE

MIDDLE EAST INTERNATIONAL CONFERENCE ON CONTEMPORARY SCIENTIFIC STUDIES-VI

DATE - PLACE

September 20-22, 2021

Beirut, Lebanon

GENERAL COORDINATOR

SAMIRA KHADHRAOUI ONTUNC

LANGUAGES

Turkish, English, French, Arabic

ORGANIZING COMMITTEE

Prof. Patricia Fata (el) Rached
HONORARY CHAIR
Saint Joseph University of Beirut, Dean of Faculty of Educational Sciences

Prof. Mohamad Rammal
CHAIR OF ORGANIZING COMMITTEE
Saint Joseph University of Beirut

Prof. Dr. Mustafa Talas
CHAIR OF SCIENTIFIC COMMITTEE
Nigde Omer Halisdemir University

Assist. Prof. Dr. MOFIDA Y. AL HAKIM
MEMBER OF ORGANIZING COMMITTEE
Lebanese University, Beirut

Dr. Kassem Zein
MEMBER OF ORGANIZING COMMITTEE
Saint Joseph University

Dr. Hoda Kain
MEMBER OF ORGANIZING COMMITTEE
Saint Joseph University

Lelette El Chaer
MEMBER OF ORGANIZING COMMITTEE
Saint Joseph University

Ghada El Sayegh
MEMBER OF ORGANIZING COMMITTEE
Saint Joseph University

Tony Bou Assaf
MEMBER OF ORGANIZING COMMITTEE
Saint Joseph University

Sanaa Shebbani
MEMBER OF ORGANIZING COMMITTEE
Saint Joseph University

ORGANIZING COMMITTEE

Ghada Yaziji
MEMBER OF ORGANIZING COMMITTEE
Saint Joseph University

Joelle Khoury
MEMBER OF ORGANIZING COMMITTEE
Saint Joseph University

Nadine Nahhas
MEMBER OF ORGANIZING COMMITTEE
Saint Joseph University

Georges Elias
MEMBER OF ORGANIZING COMMITTEE
Saint Joseph University

Dr. Violla Makhzoum
MEMBER OF ORGANIZING COMMITTEE
Islamic University of Lebanon

Prof. Dr. Hülya ÇİÇEK
MEMBER OF ORGANIZING COMMITTEE

Gaziantep University
Dr. ILKGUL KAYA ZENBILCI
MEMBER OF ORGANIZING COMMITTEE

SAMIRA KHADHRAOUI
MEMBER OF ORGANIZING COMMITTEE

KALDYGUL ADILBEKOVA
MEMBER OF ORGANIZING COMMITTEE

ELVAN CAFEROV
MEMBER OF ORGANIZING COMMITTEE

SCIENTIFIC COMMITTEE

Assoc. Prof. Dr. Yvette Gharib
Director of the Educational Research Laboratory -
Faculty of Educational Sciences -Saint Joseph University

Assoc. Prof. Dr. Nehme Safa
Faculty of Educational Sciences - Saint Joseph University

Dr. Bassem Kandil
Faculty of Educational Sciences - Saint Joseph University

Dr. Sonia Kostantine
Faculty of Educational Sciences - Saint Joseph University

Dr. Rita Ńosrallah,
Faculty of Educational Sciences - Saint Joseph University

Dr. Mirna El Hage
Faculty of Educational Sciences - Saint Joseph University

DR. VIOLLA MAKHZOUM
Université Islamique du Liban - Khaldeh

Dr. Habib Awada
Head of banking & Finance Department - Islamic University of Lebanon

Dr. Wissam Ahmad KHALIL
Islamic University of Lebanon

Dr. Alissar Tahan
Al Jinan University

Prof. Mohammad Youssef Farhat
Jinan university, Tripoli

SCIENTIFIC COMMITTEE

Dr. Mohamad H. Fawaz
Islamic University of Lebanon

Prof. Yehia Zalzali
Islamic University of Lebanon

Prof. Dr. Hülya ÇİÇEK
Gaziantep University

Dr. Lama Ali Komayha
Saint Joseph University (USJ)

Dr. Laith Jaafar Hussein Hnoosh
University of Kufa

Dr. Kassem M Danach
Islamic University of Lebanon

Dr. Zhihuan MENCHUANG
Renmin University of China

Dr. Orhun Burak SOZEN
Gaziantep University

Dr. Dime ATIS
Sakarya University

Dr. Ayse ERKMEN
Gaziantep University

Dr. Guray ALPAR
Turkish Army

Dr. Maha Hamdan ALANAZI
Riyad King Abdullah University

SCIENTIFIC COMMITTEE

Dr. Tamalika SULTANA
Dakka University of Bangladesh

Dr. Ludmila MEDVEDEVANYA
Russian Academy of Sciences

Dr. Kaan DİYARBAKIRLIOĞLU
Yalova University

Dr. Nilgün ÖZPOZAN
Erciyes University

Dr. Cholpon TOKTOSUNOVA
Kyrgiz Economy University

Dr. Amine BERRY
Jinan university of lebanon

Dr. Sadiye KAYAARSLAN
Kırıkkale University

Assoc. Prof. Dr. Mehmet Cemal ADIGUZEL
Ataturk University

Assoc. Prof. Dr. Mehmet Özkan TİMURKAN
Ataturk University

Assoc. Prof. Dr. Hakan AYDIN
Ataturk University

Assoc. Prof. Dr. Pınar GÜL
Ataturk University

Assoc. Prof. Dr. Fatih YILDIRIM
Atatürk University

Dr Mehmet Salih Bayraktutan
Igdir University

FİNANSAL GELİŞİME VE GELİR DAĞILIMI

Müge Manga
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
Mehmet Akif Destek
Gaziantep Üniversitesi

Özet
Finansal enstrümanlara erişimin son yıllarda artmış olması bir başka deyişle finansal enstrümanlardan düşük gelirli hane halklarının da faydalanmaya başlaması, finansal gelişim ile gelir dağılımı arasındaki ilişkiye yönelik yeni hipotezlerin ortaya atılmasına neden olmuştur. Finansal gelişimin nispeten düşük düzeylerde olduğu dönemlerde gelir dağılımını olumsuz etkilediği buna karşın finansal sistemin olgunlaştığı dönemlerde gelir dağılımını olumlu yönde etkilediği şeklindeki hipotez de "finansal Kuznets hipotezi" olarak adlandırılmaktadır. Finansal gelişim ile gelir eşitsizliği arasında ters U-şeklinde bir ilişkinin geçerli olduğunu savunan bu görüşe göre finansal sistem olgunlaştıkça, daha düşük gelirli bireylerin kredi olanakları artmakta ve bu olanaklar düşük gelirli kesimin beşeri sermaye düzeyine dolayısıyla gelir düzeyine olumlu yansımaktadır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de finansal gelişim ve gelir eşitsizliği arasındaki ilişkiyi "finansal Kuznets hipotezi" bağlamında değerlendirmektir. Bunu yaparken, finansal gelişim ve kamu sektör büyüklüğünün Gini katsayısı üzerindeki etkileri 1987-2019 dönemi için ARDL sınır testi yaklaşımı aracılığıyla incelenmektedir. Ayrıca, finansal gelişim ile gelir eşitsizliği arasındaki muhtemel bir parabolik ilişkiyi gözlemleyebilmek amacıyla finansal gelişimin karesi de ampirik modele dahil edilmiştir. Çalışma sonucuna göre finansal gelişim ile gelir eşitsizliği arasında ters U-şeklindeki ilişkinin geçerli olduğu görülmektedir. Bu bulgu hipotezin geçerliliğini desteklemektedir. Ayrıca, kamu sektör büyüklüğünün gelir dağılımı üzerinde istatistiki olarak anlamlı bir etkisi tespit edilmemektedir. Son olarak, 2008 finansal krizini temsilen ampirik modele dahil edilen kukla değişkenin parametresinin pozitif olduğu yani gelir eşitsizliğini arttırdığı gözlemlenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Gelişme, Gelir Dağılımı, Gini, Kamu Sektör Büyüklüğü, ARDL, Türkiye

FINANCIAL DEVELOPMENT AND INCOME DISTRIBUTION

Abstract
The fact that low-income households have begun to profit from financial instruments as access to financial instruments has risen in recent years has led to new assumptions about the relationship between financial development and income distribution. The "financial Kuznets hypothesis" states that financial development has a negative impact on income distribution during periods when the financial system is still developing, but has a favorable impact when the financial system matures. According to this viewpoint, which contends that there is an inverted U-shaped relationship between financial development and income inequality, as the financial system

matures, lower-income individuals' credit opportunities increase, and these opportunities are positively reflected on the low-income group's human capital level, and thus on their income level. In the context of the "financial Kuznets hypothesis," the goal of this study is to assess the relationship between financial development and income inequality in Turkey. For the period 1987-2019, the effects of financial development and public sector size on the Gini coefficient are investigated using the ARDL bound test approach. In addition, the empirical model includes the square of financial development in order to look for a possible parabolic relationship between financial development and income disparity. The study's findings reveal that there is an inverted U-shaped association between financial development and income disparity. This finding backs up the hypothesis's validity. Furthermore, the size of the public sector has no statistically significant impact on income distribution. Finally, the parameter of the dummy variable included in the empirical model describing the 2008 financial crisis is positive, implying that income inequality is increasing.

Keywords: Financial Development, Income Distribution, Gini, Public Sector Size, ARDL, Turkey

Giriş

Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomilerinde finansal sektör, para ve benzerleri gibi oldukça dar kapsamlı finansal araçlardan oluşurken gelişmiş ülkelerin modern ekonomilerinde, finansal enstrümanların kapsamı ve çeşitliliği oldukça geniştir (Cole ve Park, 1983). Goldsmith (1969), McKinnon (1973) ve Shaw'ın (1973) gibi öncü çalışmalar ile literatürde yer edinen finansal gelişme kavramı hem teorik hem de ampirik açıdan birçok çalışmanın temel konusu olmaya devam etmektedir. Goldsmith (1969) çalışması temelde finansal gelişme ile yatırım verimliliği arasındaki ilişki üzerine odaklı iken, Güney Doğu Asya'nın başarı öykülerinden büyük ölçüde etkilenen McKinnon (1973) ve Shaw (1973), finansal liberalizasyonun tasarruf ve dolayısıyla yatırımların artması üzerindeki rolü üzerinde vurgu yapmaktadır (De Gregorio ve Guidotti, 1995). Finansal gelişme üzerine odaklı birçok çalışmada genel kabul gören görüşe göre, finansal piyasalar ekonomik büyümeyi hızlandırıp, yüksek gelirlilerin olduğu kadar yoksulların da yatırımlarını finanse ederek sermayenin verimli şekilde dağıtılmasına yardımcı olur. Bu şekilde bireyler halihazırda bulunan servetlerinden bağımsız olarak daha fazla borç alarak daha yüksek gelir düzeyine ulaşabilme imkanı elde etmiş olmaktadır. Ancak özellikle 2008-2009 ekonomik krizinin ardından finans sektörünün gelişmişliğinin yarar ve zararları kamuoyunda birçok tartışmaya konu olmuştur. ABD, İngiltere, Almanya başta olmak üzere birçok gelişmiş ülke ekonomisini de etkisi altına alan bu kriz sonrasında ülke ekonomilerinde artan sosyal eşitsizlikler finansal sisteminin ekonomi ve topluma olan katkısının sorgulanmasına neden olmuştur (Jauch ve Watzka, 2016).

Finansal gelişme ve eşitsizlik ilişkisi fikri, finans-büyüme bağlantısı çerçevesinde iktisat literatüründe yoğun olarak tartışılan konulardan biridir. Teorik modeller, finansal gelişmenin, müstakbel girişimcileri ve tasarrufları harekete geçirip, riskleri çeşitlendirerek ekonomik büyümeyi desteklediğini vurgulamaktadır. Sosyal sınıfların finansal gelişmeden eşit olarak yararlanmaları üzerine yapılan değerlendirmeler, finansal gelişme ve gelir eşitsizliği arasındaki ilişki üzerine görüş ayrılıkları çerçevesinde ele alınarak ampirik çalışmalara konu olmuştur.

Finansal gelime doğrudan ve dolaylı olmak üzere iki farklı yolla eşitsizliği etkilemektedir. Doğrudan etki, çeşitli kurumlar tarafından, örneğin mikro finans enstitüleri, gelir düzeyi düşük olan bireylerin gelir düzeyini doğrudan desteklenmesi vasıtasıyla, dolaylı etki ise, firmalar veya girişimciler için daha fazla yatırım ve istihdam olanakları sağlayan finansal gelişmenin yarattığı değişimlerden oluşmaktadır (Kappel, 2010).

Ampirik araştırmaların büyük bir kısmı, finansal gelişmenin gelir dağılımı modeli üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu, özellikle de eşitsizliği azalttığı görüşüne önemli ölçüde destek vermiştir. Bununla birlikte, teori finansın eşitsizlik üzerindeki etkisi hakkında iki karşıt görüş sunmaktadır. Birinci görüş, finansal gelişme ve eşitsizlik arasında ters- U şeklinde bir ilişki olduğunu varsaymaktadır. Finansal Kuznets Hipotezi olarak da bilinen bu ilişki, Greenwood ve Jovanovic (1990) tarafından geliştirilmiştir. Finans-büyüme-eşitsizlik ilişkisi üzerine yapılan bu çalışmada, finans ve eşitsizlik arasındaki ilişkiyi Kuznets eğrisi çerçevesinde ele alınmaktadır. Ülke ekonomilerinde finans sektörünün az gelişmiş olduğu dönemlerde, finansal piyasaların gelişmesiyle eşitsizlik düzeyi artmakta, bununla birlikte, ekonomi geliştikçe finansal piyasalarda derinlik ve finansal aracılık sektörüne erişim düzeyi artmaktadır. Bu durum hemen akabinde olgun bir gelişme aşamasına geçen finansal gelişmişlik düzeyi ile birlikte gelir eşitsizliğinde azalma etkisi yaratmaktadır. Ancak Banerjee ve Newman (1993) ile Galor ve Zeira (1993) finansal gelişme ile gelir eşitsizliği arasında doğrusal bir ilişki olduğunu öne sürmektedir. Bu çalışmaların temel varsayımlarına göre, finansal asimetriler, işlem maliyeti ve sözleşme uygulama maliyetleri gibi finansal piyasa kusurları, özellikle teminat, kredi geçmişi ve ağ ilişkilerinden yoksun olan bireyler üzerinde çeşitli bağlayıcılıklar yaratmaktadır. Sermaye tahsisinin etkinliğini azaltan ve yoksulların sosyal hareketliliğini sınırlayan bu koşullar altında, finansal piyasaların gelişmesiyle birlikte gelir eşitsizliği artmaktadır (Enowbi Batuo, vd. 2010). Ayrıca finansal sektörün gelir dağılımını üzerindeki etkisini ifade edilen bir diğer mekanizma "damlama etkisi (trickle-down effect) "'dir. Buna göre, ekonomiler genişledikçe, yüksek gelirli kişilere uygulanan vergi indirimleri yoksulluğun azalmasına yardımcı olabilmektedir. Ancak yüksek gelirli kişilerin maliye politikaları ile daha çok desteklenmesi gelir eşitsizliğinin artan bir seyir izlemesine yol açabilmektedir (Shahbaz, vd. 2015).

Türkiye ekonomisinde 1987-2019 döneminde finansal Kuznets hipotezinin geçerliliğinin sınanması amacıyla yapılan bu çalışmanın birinci bölümünde finansal gelişme ve gelir eşitsizliği üzerine genel bilgiler verilmektedir. Çalışmanın ikinci bölümünde her iki değişken arasındaki ilişkiyi ele alan çalışmaların literatür özetine yer verilirken, üçüncü bölümde, ampirik analizin yapılması amacıyla kurulan model, veri seti ve yöntem hakkında bilgiler verilmektedir. Yapılan analiz sonucunda elde edilen bulguların verildiği dördüncü bölüm sonrasında sonuç bölümünde bu bulgular çerçevesinde politik önerilerde bulunulmaktadır.

Literatür Özeti

Finansal gelişme düzeyi ile gelir eşitsizliği üzerine yapılan ampirik çalışmalarda elde edilen bulguların, ülke ve zaman periyodu seçimine bağlı olarak değiştiği ve hala üzerinde varılan bir görüş birliğinin söz konusu olmadığı görülmektedir.

Finansal gelişme ve gelir eşitsizliği üzerine yapılan çalışmalardan, Nikoloski (2013) çalışmasında, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke grupları bağlamında ayrım yapılarak 1962-2006 dönemi için finansal Kuznets hipotezi test edilmektedir. Elde edilen bulgular, finansal gelişme ile gelir eşitsizliği arasında ters-U şeklinde bir ilişki olduğunu, diğer bir ifade ile hipotezin geçerli olduğunu göstermektedir.

Shahbaz vd. (2015)'de 1965-2011 dönemindeki İran özelinde finansal Kuznets hipotezi test edilmektedir. Buna göre, belirlenen dönem için İran ekonomisinde hipotez geçerlidir. Aksi yönde bir bulgu, Shahbaz ve Islam (2011) çalışmasında Pakistan için elde edilmiştir. Buna göre, 1971-2005 yılları arasında Pakistan için finansal Kuznets hipotezi geçerli değildir.

Jung ve Cha (2021) çalışmasında, Çin'in 29 yerleşim bölgesi için 1998-2014 döneminde finansal gelişme düzeyi ile gelir eşitsizliği arasındaki ilişki ele alınmıştır. Bu çerçevede elde edilen bulgular, Çin'in henüz finansal gelişmenin gelir eşitsizliği azaltacağı ters-U şeklindeki eğrinin dönüm noktasına ulaşmadığı yönündedir.

Cetin vd. (2021)'de Türkiye için 1987-2018 döneminde finansal Kuznets hipotezinin geçerli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Hassan ve Meyer (2020) çalışmasında Güney Afrika'da 1970-2018 dönemi için finansal gelişme ile gelir eşitsizliği arasında U şeklinde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Wajid ve Awan (2021)'de 1980-2016 dönemindeki Pakistan için elde edilen bulgulara göre finansal Kuznets hipotezi reddedilmekte ve finansal gelişme ile gelir eşitsizliği arasında kısa dönemde negatif, uzun dönemde ise pozitif bir ilişki olduğu sonucuna varılmaktadır. Diğer bir ifade ile finansal gelişme, uzun vadede gelir dağılımını kötüleştirmektedir.

Kavya ve Shijin (2020)'de 1980-2014 dönemi için 85 ülkede (28 gelişmiş, 41 orta gelirli, 16 düşük gelirli ülke) finansal gelişmenin gelir eşitsizliğini azalttığı yönünde güçlü bir kanıt elde edilememiştir. Younsi ve Bechtini (2020) çalışmasında, 1990-2015 dönemindeki BRICS ülkeleri için finansal Kuznets hipotezinin geçerli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Odhiambo (2020)' göre, 2004-2014 döneminde 39 Sahra altı Afrika ülkesinde finansal Kuznets hipotezi geçerlidir. Altıntaş ve Akpolat (2021)'de 2000-2014 döneminde 52 ülke için (32 finansal açıdan az gelişmiş, 20 finansal açıdan gelişmiş) finansal gelişme ve gelir eşitsizliği arasındaki ilişki ülke için incelemektedir. Elde edilen sonuçlara göre, finansal Kuznets hipotezi finansal olarak az gelişmiş ülkeler için doğrulanırken, bu ilişki finansal olarak gelişmiş ülkeler için U şeklindedir.

Veri, Model ve Yöntem

Çalışmanın bu bölümünde 1987-2019 dönemindeki Türkiye için finansal gelişim ve kamu büyüklüğünün gelir eşitsizliği üzerindeki etkisi test edilmektedir. Değişkenler arasındaki ilişkinin tespit edilmesi üzerine kurulan model;

$Gini_t = \delta_0 + \delta_1 Fin_t + \delta_2 Fin_t^2 + \delta_3 Gov_t + d08 \in_t$ şeklinde ifade edilebilir.

Kurulan modelde yer alan *Gini*, gelir eşitsizliğini, *Fin*, finansal gelişmeyi, Fin^2, finansal gelişmenin karesini, *Gov* ise kamu sektör büyüklüğünü göstermektedir. Ayrıca modelde yer alan d08, 2008 finansal krizini temsil eden kukla değişkenini ifade etmektedir. Finansal gelişme ve kamu büyüklüğüne ait veriler Dünya Bankası veri tabanından, gelir eşitsizliğini gösteren GINI

endeksi ise Solt (2020) Standardized World Income Inequality Database (SWIID) veritabanından elde edilmiştir.

Değişkenler arasındaki kısa ve uzun dönemli ilişkinin tespit edilmesinde ARDL (*Autoregressive Distributed Lag)* modelinden faydalanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkinin test edilmesinde kullanılan bu yöntem dahilinde kurulan modelin ARDL verisyonu;

$$\text{dlnGini}_t = c_0 + \sum_{i=1}^{n} \beta_{0,i}\text{dlnGini}_{t-i} + \sum_{i=1}^{n} \beta_{1,i}\text{dlnFin}_{t-i} + \sum_{i=1}^{n} \beta_{2,i}\text{dlnFin}^2_{t-i} + \sum_{i=1}^{n} \beta_{3,i}\text{dlnGov}_{t-i} \sum_{i=1}^{n} \beta_{4,i}\text{dln08} + \delta_0\text{lnGini}_{t-1} + \delta_1\text{lnFin}_{t-1} + \delta_2 lnFin^2_{t-1} + \delta_3\text{lnGov}_{t-1} + \delta_4 ln08_{t-1} + \varepsilon_{1t}$$

Kurulan model doğrultusunda, değişkenler arasında eşbütünleşme ilişkisinin olmadığı yönündeki boş hipotez $H_0: \delta_0 = \delta_1 = \delta_2 = \delta_3 = \delta_4 = \delta_5 = \delta_6 = \delta_7 = 0$, alternatif hipotez ise $H_0: \delta_0 \neq \delta_1 \neq \delta_2 \neq \delta_3 \neq \delta_4 \neq \delta_5 \neq \delta_6 \neq \delta_7 \neq 0$ şeklinde sınanmaktadır.

Analiz Bulguları

Modelde yer alan değişkenler arasındaki uzun ve kısa dönemli ilişkinin analiz edilmesinde kullanılan ARDL yöntemi tahmincisinden faydalanılabilmesi için ilk olarak uygun ARDL modelinin belirlenmesi gerekmektedir. ARDL modeli için hesaplanan F- istatistiği sonuçları Tablo 1'de yer almaktadır. Bu doğrultuda, F- istatistiğinin 12.599 olarak hesaplandığı ve bu değerin %1 anlamlılık düzeyinde değişkenler arasındaki uzun dönemli ilişkinin varlığını işaret ettiği görülmektedir. ARDL sınır testi ile değişkenler arasında kısa ve uzun dönemli ilişkinin varlığının belirlenmesi öncesinde elde edilen bulguların tutarlılığı hususundaki belirsizliklerin ortadan kalkması amacıyla gerekli teşhis testlerinin yapılması gerekmektedir.

Tablo 1: ARDL Modeli Seçimi ve Teşhis Testleri

Model	**Gecikme Uzunlukları**	**F-istatistiği**	**Kırılma Tarihi**
Gini=f(Fin,Fin^2,Gov)	(1,1,1,1)	12.599***	2008
Kritik Değerler	**%10**	**%5**	**%1**
Alt Sınır	2.680	3.050	3.810
Üst Sınır	3.530	3.970	4.920
Varsayım Testleri	F-istatistiği	Olasılık	
Breusch-Godfrey	0.003	0.955	
ARCH	0.882	0.355	
Ramsey-Reset	2.095	0.162	
Jarque-Bera	1.483	0.476	

Not: ***, %1 düzeyinde anlamlılığı ifade etmektedir. Kritik değerler Pesaran vd. (2001), Tablo 3'den alınmıştır.

Varsayım testlerinden Jarque-Berra testi, hata terimleri için normal dağılım, Breusch - Godfrey LM testi, modelde otokorelasyon sorunu, ARCH testi, hata terimlerinin sabit varyans varsayımını sağlaması, Ramsey testi ile ise kurulan modelde doğru fonksiyonel formun kullanılması durumu sınanmaktadır. Elde edilen teşhis testleri bulgularına göre, kurulan model için otokorelasyon sorununun olmadığı, hata terimlerinin sabit varyansa, normal dağılıma sahip olduğu ve sonuç itibariyle doğru fonksiyonel forma dayalı bir modelin seçildiği görülmektedir. Belirlenen bu model ile kurulan ARDL katsayı tahmincisi bulguları Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2: ARDL Katsayı Tahmincisi

	Katsayı	**Olasılık**
Kısa Dönem		
Fin	0.091**	0.014
Fin^2	-0.015**	0.012
Gov	-0.003	0.480
d08	0.007***	0.009
ECM(-1)	-0.147***	0.000
Uzun Dönm		
Fin	0.563**	0.024
Fin^2	-0.084**	0.019
Gov	0.086	0.139
d08	0.047**	0.026

Not:*, **,*** sırasıyla %10, %5 ve %1 düzeyinde anlamlılığı ifade etmektedir.

Finansal gelişme ile kamu sektörü büyüklüğünün eşitsizliği üzerinde yarattığı uzun ve kısa dönemli ilişkinin tespit edilmesi amacıyla uygulanan ARDL bulguları tablo 2'de yer almaktadır. Buna göre, kısa ve uzun dönemde gelir eşitsizliği finansal gelişmeden pozitif yönde etkilenmektedir. Ayrıca gelir eşitsizliği belirli bir eşik seviyesi sonrasında azalmaya başlamaktadır. Bu durum Türkiye için belirlenen dönemde finansal Kuznets hipotezinin geçerli olduğunu göstermektedir. Diğer bir ifade ile her iki değişken arasındaki Ters-U şeklinde bir ilişki vardır. Ayrıca kamu sektörü büyüklüğünün gelir eşitsizliği üzerinde anlamlı bir etkisi söz konusu değil iken, 2008 finansal krizini temsilen ampirik modele dahil edilen kukla değişkenin parametresinin pozitif olduğu yani gelir eşitsizliğini arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç

Bu çalışmada, Türkiye ekonomisinde 1987-2019 dönemine ait veriler ile finansal gelişme ile kamu sektörü büyüklüğünün gelir eşitsizliği üzerindeki etkisinin tespit edilmesine odaklanılmıştır. Değişkenler arasındaki uzun ve kısa dönemli ilişkinin tespit edilmesinde ARDL yönteminden faydalanılmıştır. Buna göre, uzun ve kısa dönem için finansal gelişme ile gelir eşitsizliği arasında ters-U şeklinde bir ilişki söz konusudur. Diğer bir ifade ile Türkiye için Finansal Kuznets Hipotezi geçerlidir. Ayrıca gelir eşitsizliği üzerinde kamu sektör büyüklüğünün herhangi bir etkisi söz konusu değil iken 2008 finansal krizin gelir eşitsizliği üzerinde pozitif yönde bir etkisi söz konusudur.

Elde edilen bulgulara göre, gelir eşitsizliğinin azaltılmasına yönelik olarak uygulanan politikalardan birinin finansal gelişmenin desteklenmesine yönelik olduğu açıktır. Buna göre, Türkiye'de elde edilen finansal gelişmedeki artış, bireylerin gelir düzeyleri arasındaki farkı azaltmaktadır. Bu çerçevede Türkiye genelinde finansal gelişmenin desteklenmesine odaklanılmalıdır. Para ve sermaye piyasalarındaki finansal araçlara erişim hususunda, özellikle teknolojik tabanlı çeşitli reformların uygulanması önerilebilir. Finansal derinliğin arttırılmasına yönelik olarak, faiz oranlarının piyasa tarafından belirlenmesine ve finans sektörüne giriş konusunda kullanılan kısıtlamaların gevşetilmesine odaklanılmalıdır. Bu çerçevede sadece büyük firmaların desteklenmesinden ziyade düşük- orta düzeyli gelir seviyesinin sahip olan kesimin yer aldığı sektörler için de finansal piyasaların teşvik edilmesi önerilebilir.

Kaynakça

Altintaş, N. & Akpolat, A.G. (2021). Reassessment of Financial Development and Income Inequality Relationship in Terms of Financially Developed and Underdeveloped Countries. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, *9*(1), 76-104.

Banerjee, A.V., & A.F. Newman (1993), Occupational Choice and the Process of Development," Journal of Political Economy, 101, 274-298.

Cetin, M., Demir, H., & Saygin, S. (2021). Financial Development, Technological Innovation and Income Inequality: Time Series Evidence from Turkey. *Social Indicators Research*, 1-23.

Cole, D. C., & Park, Y. C. (1983). *Financial development in Korea, 1945-1978* (No. 106). Harvard Univ Asia Center.

De Gregorio, J., & Guidotti, P. E. (1995). Financial development and economic growth. *World development*, *23*(3), 433-448.

Enowbi Batuo, M., Guidi, F., & Mlambo, K. (2010). Financial development and income inequality: Evidence from African Countries. Online at https://mpra.ub.uni-muenchen.de/25658/ MPRA Paper No. 25658, posted 11 Oct 2010 18:58 UTC

Galor, O., & J. Zeira (1993), "Income Distribution and Macroeconomics," Review of Economic Studies, 60, 35-52

Goldsmith, R.W., (1969), Financial structure and development (Yale University Press. New Haven, CT)

Greenwood, J., & Jovanovich, B. (1990). Financial development, growth, and the distribution of income. Journal of Political Economy, 98, 1076–1107

Hassan, A., & Meyer, D. (2021). Financial development–income inequality nexus in South Africa: A nonlinear analysis. *Int. J. Econ. Financ*, *12*, 15-25.

Jauch, S., & Watzka, S. (2016). Financial development and income inequality: a panel data approach. *Empirical Economics*, *51*(1), 291-314.

Jung, S. M., & Cha, H. E. (2021). Financial development and income inequality: evidence from China. *Journal of the Asia Pacific Economy*, *26*(1), 73-95.

Kappel, V. (2010). The effects of financial development on income inequality and poverty. CER-ETH-Center of Economic Research at ETH Zurich, Working Paper, (10/127).

Kavya, T. B., & Shijin, S. (2020). Economic development, financial development, and income inequality nexus. *Borsa Istanbul Review*, *20*(1), 80-93.

McKinnon, R.I.. (1973). Money and capital m economic development (Brookmgs Instttutton, Washmgton, DC).

Nikoloski, Z. (2013). Financial sector development and inequality: is there a financial Kuznets curve?. *Journal of International Development*, *25*(7), 897-911.

Odhiambo, N. M. (2020). Financial development, income inequality and carbon emissions in Sub-Saharan African countries: a panel data analysis. *Energy Exploration & Exploitation*, *38*(5), 1914-1931.

Pesaran, M. H., Shin, Y., & Smith, R. J. (2001). Bounds testing approaches to the analysis of level relationships. Journal of applied econometrics, 16(3), 289-326.

Shahbaz, M., & Islam, F. (2011). Financial development and income inequality in Pakistan: an application of ARDL approach.

Shahbaz, M., Loganathan, N., Tiwari, A. K., & Sherafatian-Jahromi, R. (2015). Financial development and income inequality: Is there any financial Kuznets curve in Iran?. *Social Indicators Research*, *124*(2), 357-382.

Shaw, E. S.. (1973), Financial deepening economic development (Oxford Universtty Press, New York).

Solt, F.. (2020), Measuring Income Inequality Across Countries and Over Time: The Standardized World Income Inequality Database." Social Science Quarterly 101(3):1183-1199. SWIID Version 9.1, May 2021.

Wajid, N., & Awan, A. G. Financial Development And Income Inequality: A Case Of Pakistan. Global Journal of Management, Social Sciences and Humanities 137 Vol 7 (1) Jan-March, 2021, PP. 137-162.

World Bank (2019), World Development Indicator, (Erişim tarihi: 10.09.2021)

Younsi, M., & Bechtini, M. (2020). Economic growth, financial development, and income inequality in BRICS countries: does Kuznets' inverted U-shaped curve exist?. *Journal of the Knowledge Economy*, *11*(2), 721-742.,

USJ 1875
Saint Joseph University of Beirut
Faculty of Educational Sciences

Certificate
OF PARTICIPATION

This certificate is proudly presented to

Müge MANGA

in oral and technical presentation,
recognition and appreciation of research contributions to

MIDDLE EAST
INTERNATIONAL CONFERENCE ON CONTEMPORARY SCIENTIFIC STUDIES-VI
Saint Joseph University of Beirut, Faculty of Educational Sciences / Beirut, Lebanon
September 20-22, 2021

with the paper entitled

FINANCIAL DEVELOPMENT AND INCOME DISTRIBUTION

Prof. Mohamad Rammal
Head of Conference

www.middleeastconference.org